

Чловѣкъ, безъ съмнѣніе, има причинѣ да ся голѣми, кога прѣброева своиты завладѣнія, и кога доказева своя успѣхъ въ ступанството на издыреныты нѣчта. Обаче дойде ли да ся завърне на причиныты и да изясни явленіята, той вижда завчясь, че отъ четьредесять вѣка насамъ, чловѣческый духъ върви по истый образъ, и, отъ придложеніе на придложеніе, прѣнася на родовети, които ся наслѣдвать, едно вѣчно признаніе отъ немощность. Тѣж, на ветхо врѣмя, нѣкогажъ огнь-тъ, нѣкогажъ свѣтлината, прѣимаха ся какъ одушевителны зачала на свѣта. Днесъ, сжшата игра, и, ако е възможно, още по-голѣма, отдавася на илектро-магнитизма.

Отъ вситы явленія, които ны смаевать, кога искаме да проникнемъ въ законити на естеството, нѣма друго толкъсь важно, толкъсь тайно, и така да ся рече толкъсь глѣбоко впечатлено отъ Божя сила както животь-тъ. Даклемъ, зашто сж на чловѣка тѣи хыляди свѣтове, что невидимата рѣка на Създателя е върлила въ безмѣрность-та на просртанството? При вида на толкъсь чудеса духъ-тъ отистина, остава смаянь и ся исчюдва; обаче безъ живота, за каква потрѣба е вселенна и зашто е създаеніето? Нѣравственити закони на чловѣчество то не сж ли толкъсь възвышени и толкъсь великолѣпни колкото законъ-тъ на тяжестната сила за небесныты тѣла? Нека остроуміето и науката раскопавать и разравяять веществото, да исчерпвать и испытвать естеството, то ще отговори, че животь-тъ самъ дава еднѣ помысль и едно значеніе на създадена вселенна. Подвижныты звѣзды, дѣто не ся вижда да сжщесвтувать условіята, что върваме неизбѣжны за явленіето имъ и за съхраненіето имъ, шѣтъ бждать всякогажъ за чловѣка земли за отчаяніе и жяленіе, още и образъ отъ пропасть.

Да описвать живота, да раставяять явленіята му въ органически тѣла, всити съгледатели сж го направили; да ги истѣлкувать обаче, никой не е постигналь тамъ, и тая гатанка, ще остане до край вѣкове Създателяева тайна. Бишатъ е изяснилъ живота: *сворѣ отъ дѣйствиа, които ся опирать на смърть-та*; Риперандъ: *сворѣ отъ явленія, които ся слѣдять за опредѣлено врѣмя въ органическиты тѣла*. Ако и да сж ся прѣподавали, много врѣмя въ нынѣшниты училища, тѣя изясненія сж понѣ твърдѣ недостижимы. Първото съдържава криво мыслъ-тъж, че вѣнкашнити дѣятеле ся сговаряять за развала на организити; второто, пріято въ изговоръ твърдѣ общъ, може сжще тѣж да ся употрѣби да изясни едно захващаніе на трѣска, мѣсячныты, тѣблосложеніето, и др. т. Исто-то може ся каза и за Канта, които изяснява живота: *Едно вжтрѣшине зачяло отъ дѣствие*. Възвырашето, сродството, движеніето не сж ли въ нѣкои тѣла *едно вжтрѣшине зачяло отъ дѣствие*? Нѣкои писатели, и най-паче органистити, яко неправедно прѣдьявать *опрѣдѣленото* или нѣкой едноименъ изговоръ въ изясненіето; Децей-мерисовото подава единъ примѣръ: „*Животъ-тъ е, казва той, начинъ*